

kommen wanderer. 1871. A közönség kényelmére egyesek költségén”. A várba vezető meredek úton a leg-
szébb kilátásoknál padokat állítottak, és útbaigazító felírásokat helyeztek el. Az út vége beletorkollik a
kálvária-útba amelyet három évvel előbb a Zách Klára-kereszt felavatásakor készített a község lakossága a
plébános anyagi támogatásával. Most a kálvárián lefutó utat is kiszélesítették 680 ölnyi hosszúságban. Az
akadémiai bizottság és Viktorin tervei mindenben egyeztek, csupán a Salamon-torony felhasználásában
nem: „Lenne pedig ezen Salamontoronyból keletkezendő épület legcélszerűbben *régiséggtárrá átalakítan-
dó*, amely régiségtár, mint a pesti Nemzeti Múzeum fiókja, különösen azon tárgyak menhelyéül szolgálna,
a melyek Nagy Lajos és Korvin Mátyás fényes korszakára vonatkoznak és ezért is *Korvin Mátyás régiség-
tárrának* nevezetét viselhetné”. Ezzel szemben az akadémiai bizottság tagjai királyi vadászkastély céljára
kivánták felajánlani a tornyot, természetesen Ófelsége költségén helyreállítva. Viktorin szavaiból a proféta
beszélt.

Sajnos 1871 februárjában Eötvös meghalt, azonban Pauler Tivadar magáévá tette az ügyet, úgy, hogy
1871. május 20-án *Arany János*, az Akadémia titkára hivatalosan jelentette az intézet ünnepélyes közgyű-
lésén: „Az országos Archeológiai Bizottság közbenjárásával – a visegrádi rom meg fog óvatni”. 1871. jú-
lius 10-én megindultak a munkálatok, naponta 100 munkással, szeptemberre azonban elfogyott a megsza-
vazott 6000 Ft. A Salamon-torony melletti kapura épült őrlakás kész volt, de a várban tervezett munkák
rége nem. Szeptember 24-én ismét hajókirándulást szerveztek Visegrádra, amelyen számos tudós, író és
művész vett részt. Ez alkalommal Tanárky Gedeon h. államtitkár ismételtel megnyugtatta Viktorin plébá-
nóst, hogy a következő évre is ki fogják utalni az ásatás folytatásához szükséges összeget. Ezért az össze-
gért azonban még egy fél évig kellett harcolniok, mert a parlament vonakodott megszavazni a 15 000 Ft
támogatást, és csak Henszmann kitűnő szónoki képességének köszönhető, hogy végül is elfogadták.
Viktorin plébános erről a napról írja: „szerettem volna a bibliai Simeonnal felkiáltani: most bocsásd el
Uram a Te szolgád békességben”. Mintha ismét a jövőbe látó lenne és két év múlva bekövetkezett tragikus
hálálát idézné meg.

Rövid, de csodálatos tevékeny visegrádi korszakát sohasem felejthetjük el. Budán halt meg, de Visegrá-
don kívánt pihenni a szeretett Kálvária-hegy tövében. Az útépités emléktáblája is áll, bár nem tudni miért
az út másik végén állították fel, a Zách Klára utcában, holott eredetileg a Salamon-toronynál volt.

Györgyi Gézáné Zámor Magda

Az ózdi gyári duda története¹

Aki Ózdon jár, a város bármely részén is tartózkodik, bizonyos időnként jól hallhatja, amint az Ózdi
Kohászati Üzemekben megszólal a gyári duda, vagy ahogy a helybeliek mondják: „fújnak”. Naponta
többször is. Az ózdiak és a környékiek életének természetes velejárója már a fújás.

Hogyan is kezdődött mindez?

A múlt század végén egyre jobban terjeszkedett a gyár és velejárójaként a település. A munkásemberek-
nek még nem volt órájuk, legalábbis a többségnek. Ezért jelentkezett az idő jelzésének ilyen szükségessége.
Kezdetben vasdarabot ütögettek egymáshoz, így jelezték az időt. Később csengőt, kolompot használtak. A
kolóniakon erre ébredtek az emberek.

1895-ben felépült a gyárban a kazánház. Ennek a tetejére egy kis méretű harangot szereltek fel és azt
kongatták meg. Reggel hat óraker, déli 12 óraker, 13 óraker és este 18 óraker. A kisharangot később
gőzszip követte, majd 1910 körül gőzdudát szereltek fel. Korszerűsített változata működik jelenleg is.
Reggel 5 óraker szólal meg először, jelzi a közelgő műszakkezdést. Reggel hat óraker pedig az éjszakai
műszak befejezését, illetve a délelőtti műszak kezdetét jelzi a „fújás”. A 12 órás műszak 1935-ig létezett
a gyárban, eddig tehát a nappalos műszakot jelezte. Déli 12 óraker, a 12 órás munkarend fennállásáig, az
ebéidő kezdetét jelezte. Hagyományból, a 12 órás munkarend emlékeztetésére, ez fennmaradt. 13 óraker
ismét „fújta”, ezzel jelezték az ebéidő végét. Ezt a jelzést a 8 órás munkaidő bevezetésével
megszüntették. 14 óraker a három műszak bevezetésétől szólal meg a gőzduda.

Szólt ez már a Tanácsköztársaság 133 napján is, amikor – rövid időre – eltörölték a 12 órás
munkaidőt.

Délután 18 óraker a 6 óraker kezdődött nappalos műszak befejezését, illetve az éjszakai műszak
kezdetét jelezte. Ezt is meghagyták mindmáig, a 12 órás nehéz és hosszú munkaidőre való emlékeztetőül.
Este 22 óraker szól utoljára a gőzduda. Ekkor kezdődik az éjszakai műszak.

Az ózdiak életének mindennapos eseménye a „fújás”. De ma már csak emlék.

Kerékyártó Mihály

¹Dr. Kovács Károlyné: A gyári gőzduda története című, az Ózdi Honismereti Körben tartott előadása alapján.